



מרכז המידע למודיעין ולטרור
על שם אלוף מאיר עמית
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)



במוקד אירועי השבוע:

- ✓ המהומות בסוריה כפרי מזימה מערבית: התקשורת האיראנית לנוכח האירועים בסוריה.
- ✓ קולות אחרים בסוגיית הגרעין: איש דת רפורמיסטי גולה קורא לפתוח בדיון ציבורי בנוגע לבטיחות מתקני הגרעין של איראן.
- ✓ בצל עליה מחדשת באינפלציה: הממשלה תשמיט השנה שלושה אפסים מהמטבע המקומי (ריאל).
- ✓ דוח של "החברה המלכותית" הבריטית: איראן ניצבת במקום הראשון בעולם בקצב הגידול במספר הפרסומים המדעיים.
- ✓ תמונות השבוע: יום הטבע, סידה בה-דר (Sizdah Bedar, היום האחרון של הנורוז), בפארקים בטהראן (2 אפריל).

עיקרי דברים:

המהומות בסוריה כפרי מזימה מערבית: התקשורת האיראנית לנוכח האירועים בסוריה

רוב אמצעי התקשורת השמרנים באיראן המשיכו גם בשבוע החולף לדווח באופן מוגבל ביותר על המהומות בסוריה. בניגוד להתייחסות הנרחבת בתקשורת האיראנית לאירועים בבחריין, במצרים ובלוב, התעלמו אמצעי התקשורת כמעט לחלוטין

מהאירועים בסוריה, שזכו לסיקור נרחב יותר רק באמצעי תקשורת המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית.

בדיווחים המעטים בנוגע למתרחש בסוריה טענו סוכנויות ידיעות איראניות, כי ארצות-הברית וישראל הן שעומדות מאחורי המהומות כחלק ממזימה מאורגנת מראש שנועדה לפגוע בסוריה על רקע תמיכתה במחנה ההתנגדות.

האתר השמרני "אלף" הגיב בשבוע שעבר לטענות חלק מגולשיו לפיהן התקשורת האיראנית מתעלמת מהאירועים בסוריה. האתר הטיל ספק במהימנות הדיווחים בתקשורת המערבית בנוגע למהומות בסוריה וטען, כי אילו היו המהומות בסוריה עממיות ואלמלא היו גורמים זרים עומדים מאחוריהן, הייתה התקשורת האיראנית מתייחסת אליהן באופן דומה לזה שבו היא התייחסה למהומות בתימן, במצרים ובבחרין.

ביקורת חריגה ביחס להתעלמות התקשורת הממלכתית האיראנית מהאירועים בסוריה התפרסמה באתר עזר-י איראן המזוהה עם הזרם השמרני הפרגמטי. במאמר פרשנות שפרסם האתר נכתב, כי להתפתחויות בסוריה חשיבות רבה עבור איראן לנוכח הקשרים האסטרטגים בין שתי המדינות וכי לא ניתן, לפיכך, להתעלם מהן. האתר אף מתח ביקורת חריפה על הפרת זכויות האדם בסוריה ועל העברת השלטון בירושה מחאפט' אל-אסד לבנו, בשאר.

קולות אחרים בסוגיית הגרעין: איש דת רפורמיסטי גולה קורא לפתוח בדיון ציבורי בנוגע לבטיחות מתקני הגרעין של איראן

איש הדת הרפורמיסטי, חג'ת אל-אסלאם חסן יוספי אשכורי (Hojjat-ol-Islam Hassan Yousefi Eshkevari), הגולה בגרמניה, פרסם בשבוע שעבר מאמר חריג בו הזהיר מפני הסכנות הטמונות במתקני הגרעין של איראן וקרא לפתוח בדיון ציבורי בנוגע לסכנות אלה.

במאמר, שהתפרסם באתר ג'רס המזוהה עם תומכי מנהיג האופוזיציה הרפורמיסטית, מיר-חסין מוסוי, טען אשכורי, כי רעידת האדמה ביפן והשלכותיה על הכורים הגרעיניים בפוקושימה המחישו את הצורך בבחינת סוגיית בטיחותם של מתקני הגרעין באיראן. מאחר שאיראן נשלטת, לדבריו, על-ידי ממשלה רודנית הנוקטת במדיניות הרפתקנית, לא ניתן לערוב לכך, שקיימת הקפדה על תקני הבטיחות הנדרשים במתקני הגרעיניים.

אשכורי מתח ביקורת על ממשלות המערב הממקדות את ביקורתן כנגד תוכנית הגרעין של איראן בחתירתה לנשק גרעיני וגרס, כי הדיון בתוכנית הגרעין צריך להתמקד בהעדר ערבויות מספקות לבטיחות מתקני הגרעין האיראנים בתנאים

הפוליטיים הנוכחיים. הוא קרא לאינטלקטואלים ולפעילי שלום ואיכות סביבה באיראן ומחוצה לה לפתוח במערכה להגברת המודעות לסוגיית בטיחות מתקני הגרעין באיראן.

בתוך כך עדכן השבוע נאצר רסתח'ואה (Naser Rastkhah), סגן ראש הארגון לאנרגיה אטומית, כי ארגונו הציב לאחרונה שתי מערכות, שנועדו לספק התרעה מפני סכנת קרינה ולפקח על הקרינה במתקני הגרעין של איראן. אחת המערכות נפרסה לאחרונה ב-50 ערים ברחבי המדינה והיא אמורה לספק התרעה בנוגע למצב הקרינה באמצעות תחנות המודדות קרני גמא באופן קבוע ומעבירות את הנתונים למרכז הארגון לאנרגיה אטומית בטהראן.

יצוין, כי באיראן לא מתאפשר כמעט לחלוטין דיון ציבורי בסוגיית הגרעין. בשנים האחרונות נשמעו, עם זאת, במספר הזדמנויות קולות אחרים בנוגע לתוכנית הגרעין מצד אינטלקטואלים ואנשי אקדמיה רפורמיסטים בודדים, ובהם: פרופ' צאדק זיבאכלאם וד"ר אחמד שירזאד.

בצל עליה מחדשת באינפלציה: הממשלה תשמיט שלושה אפסים מהמטבע המקומי (ריאל) בשנה הקרובה

שר הכלכלה, שמש אל-דין חסיני (Shamsoldin Hosseini), הודיע בראשית השבוע, כי בכוונת הממשלה ליישם במהלך השנה הקרובה את התוכנית להשמטת שלושה אפסים מהמטבע המקומי (ריאל). התוכנית תיושם, לדברי השר, לאחר שיושלמו הצעדים הדרושים ותושג יציבות מירבית במחירים.

בתגובה להודעת השר הזהיר ראש לשכת המסחר האיראנית, מחמד נהאונדיאן (Mohammad Nahavandian), כי השמטת אפסים אינה יכולה להוות תחליף למאבק אמיתי כנגד האינפלציה וצוין, כי כל עוד איראן סובלת מ"אינפלציה כרונית", יש לנקוט בצעדים מהותיים ולא צורניים, כגון: השמטת אפסים.

התוכנית להשמטת אפסים מהמטבע המקומי הועלתה לפני כשנתיים במסגרת המאמצים להתמודד עם משבר האינפלציה, שפגע קשות בערכו של המטבע האיראני בשנים האחרונות.

בתוך כך עדכן השבוע הבנק המרכזי, כי בשנה הפרסית היוצאת (1389), הסתיימה ב-20 במרץ (2011) עלתה האינפלציה בשיעור של 12.4%. מדובר בעליה בשיעור האינפלציה ביחס לשנת 1388 (מרץ 2009-מרץ 2010), שעמד על 10.8%. העלייה המחודשת בשיעור האינפלציה משקפת את עליית המחירים בעקבות תחילת יישום הרפורמה במדיניות הסובסידיות בחודשים האחרונים של שנת 1389.

דוח של "החברה המלכותית" בבריטניה קובע: איראן ניצבת במקום הראשון בעולם בקצב הגידול במספר הפרסומים המדעיים

דוח, שפרסמה בשבוע שעבר החברה המלכותית של לונדון לשיפור הידע במדעי הטבע (The Royal Society of London for the Improvement of Natural Knowledge), קובע, כי איראן ניצבת במקום הראשון בעולם מבחינת קצב הגידול במספרם של פרסומים מדעיים. על-פי דוח זה, שדן בשיתוף פעולה מדעי בעולם, גדל מספר הפרסומים המדעיים, שיצאו לאור באיראן בין השנים 1996 ו-2008 פי 18. מחברי הדוח מייחסים את הגידול המשמעותי במספר הפרסומים המדעיים להחלטת שלטונות איראן להוציא לפועל תוכנית לקידום המדע המתמקדת בהשכלה גבוהה ובחזיון שיתוף הפעולה בין התעשייה המקומית לאקדמיה.

עוד קובע הדוח, כי על אף המתיחות הפוליטית בין ארצות-הברית לאיראן חל גידול משמעותי במספר הפרסומים המדעיים המשותפים לחוקרים משתי המדינות. יצוין, כי דוח, שהתפרסם ביולי 2010 מטעם "סדנת יובל נאמן למדע, טכנולוגיה וביטחון" באוניברסיטת תל-אביב מצביע אף הוא על גידול חריג במספר המאמרים המדעיים, שמפרסמים חוקרים איראנים. הדוח קובע, עם זאת, כי איראן עדיין נחותה באיכות מחקריה המדעיים. מצב זה נובע, לטענת מחבר הדוח, במידה רבה ממדיניות ממשלתית מכוונת המעודדת ריבוי פרסומים מבלי להקפיד על איכותם, אם כי קיימים רמזים ראשוניים לשינוי מדיניות זו.

המהומות בסוריה כפרי מזימה מערבית: התקשורת האיראנית לנוכח האירועים בסוריה

רוב אמצעי התקשורת השמרנים באיראן המשיכו גם בשבוע החולף לדווח באופן מוגבל ביותר על המהומות בסוריה. בניגוד להתייחסות הנרחבת בתקשורת האיראנית לאירועים בבחרין, במצרים ובלוב, התעלמו אמצעי התקשורת כמעט לחלוטין מהאירועים בסוריה, שזכו לסיקור נרחב יותר רק באמצעי תקשורת המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית. כלי התקשורת השמרנים דיווחו, לעומת זאת, על הפגנת התמיכה בנשיא בשאר אל-אסד, שהתקיימה בשבוע שעבר בדמשק.

עם פרוץ המהומות בסוריה כינתה סוכנות הידיעות הממשלתית אירנא את המתקוממים "מפרי סדר" המבקשים לפגוע בסדר הציבורי וברכוש פרטי וטענה, כי ממשלת סוריה נאלצה לנקוט בצעדים הדרושים על מנת להשיב את הסדר על כנו. בנוסף גרסו סוכנויות ידיעות איראניות, כי ארצות-הברית וישראל עמדו מאחורי המהומות האחרונות. בסוף השבוע שעבר הביאה סוכנות אירנא דיווח, שהתפרסם קודם לכן בטלוויזיה הסורית, לפיו אחד המשתתפים בהפגנות, שנעצר על-ידי כוחות הביטחון הסורים, הוא אמריקאי ממוצא מצרי, שהודה בחקירתו, כי קיבל סיוע מאויביה של סוריה, ובהן ישראל, על מנת לפגוע בביטחונה (אירנ"א, 27 מרץ).

גם סוכנות הידיעות מהר דיווחה בהתבסס על טענותיהם של גורמים סורים רשמיים, כי ארצות-הברית וישראל הן שעוררו את המהומות בסוריה כחלק ממזימה מאורגנת מראש שנועדה לפגוע בסוריה על רקע תמיכתה במחנה ההתנגדות. לטענת סוכנות הידיעות, נבחרו עיתוי המהומות ומיקומן בקפידה על-ידי מדינות המערב על מנת לערער את יציבות המשטר בדמשק. גם אם יש צדק בדרישותיהם הכלכליות והפוליטיות של אזרחי סוריה, נכתב במאמר פרשנות שהתפרסם ב"מהר", הרי שהאירועים בסוריה מנוצלים לרעה על-ידי גורמים מפוקפקים כדי להסית את אזרחי סוריה נגד ממשלתם וליצור משבר פוליטי שישרת את האינטרסים של ישראל. עוד נטען במאמר, כי למי שנטל חלק בהפרות הסדר אין כל קשר לערכיה ולעקרונותיה של "האומה הסורית המתנגדת" וכי בידי המשטר הסורי יש מסמכים המעידים על כך, שאזרחים ממדינות ערביות ולא-ערביות נטלו חלק במהומות וירו לעבר אזרחים וכוחות הביטחון.

חוסר היציבות בסוריה אינו משרת את העם הסורי, טענה מהר, כי אם את אויביה של סוריה, כלומר: ארצות-הברית, ישראל וחלק ממדינות ערב, המבקשות להכניעה. העם הסורי הוכיח, עם זאת, כי הוא לא ייסוג מעמדותיו האנטי-ציוניות וסוריה תמשיך לתמוך בהתנגדות נגד ישראל על אף מזימותיהם של אויבי חזית ההתנגדות (מהר, 28 מרץ).

האתר השמרני אלף (Alef) פרסם בשבוע שעבר מאמר פרשנות, בו התייחס לטענות חלק מגולשי האתר, לפיהן התקשורת האיראנית התעלמה מהאירועים האחרונים בסוריה. האתר טען, כי אילו היו המהומות בסוריה אכן עממיות ואלמלא היו גורמים זרים עומדים מאחוריהן, הייתה התקשורת האיראנית מתייחסת אליהן באופן דומה לזה שבו היא התייחסה למהומות בתימן, במצרים ובבחרין. האתר הטיל ספק במהימנות הדיווחים, שהופיעו באמצעי התקשורת המערביים בנוגע לאירועים בסוריה ושיקפו לטענת "אלף" את היעדים והנטיות של כלי התקשורת המערביים המבקשים להפריז בעוצמת המהומות. האתר טען, כי בעוד שאמצעי התקשורת המערביים כיסו בהרחבה את המהומות בסוריה, הם התעלמו כמעט לחלוטין מהפשעים, שבוצעו על-ידי החיילים הסעודים שנשלחו לאחרונה לדכא את המהומות בבחרין.

בין התאריכים 14 עד ה-20 במרץ פרסמו שתי סוכנויות הידיעות המערביות: AP ורויטרס 39 דיווחים על המתרחש בסוריה לעומת 9 דיווחים בלבד על האירועים בתימן ובבחרין. הדבר דומה, לטענת אלף, לאופן המעוות בו סיקרו סוכנויות הידיעות המערביות את מערכת הבחירות לנשיאות איראן בשנת 2005 כאשר הם התעלמו לחלוטין מהמועמדים השמרנים ודיווחו על תמיכה נרחבת לכאורה במועמד הרפורמיסטי, מצטפא מעין (Mostafa Mo'in), והעריכו כי הוא עתיד לנצח.

האתר הוסיף, כי טבעי הדבר, שאיראן תומכת בבעלת בריתה סוריה, הניצבת נגד שתי אויבותיהן המשותפות: ארצות-הברית וישראל, ומסייעת לתנועות ההתנגדות הלבנונית והפלסטינית. בהתייחסות מרומזת לכלי תקשורת רפורמיסטיים, שדיווחו בהרחבה על המהומות בסוריה, ציין אלף, כי אלה המדווחים בשמחה ובסיפוק על הפרות הסדר בסוריה אינם מודעים כנראה לחשיבותה האסטרטגית עבור איראן של סוריה המסייעת במדיניותה להרחקת אויביה

של איראן מגבולותיה. הברית בין איראן לסוריה נגד המערב וישראל אינה צריכה להביא אומנם להתעלמות מהמציאות בסוריה, נכתב במאמר, ויש להצטער על הפרת חופש הביטוי בסוריה בדומה ליתר מדינות ערב. אסור לשכוח, עם זאת, כי אלה המטיפים לדמוקרטיה ולזכויות אדם התעלמו בשבועות האחרונים מהאירועים בבחרין וכי מדינות המערב הן המרוויחות המרכזיות מהפרות הסדר בסוריה ויעשו הכל על מנת להעצימן (אלף, 26 מרץ).

ביקורת חריגה ביחס להתעלמות התקשורת הממלכתית האיראנית מהאירועים בסוריה התפרסמה באתר עזרי-איראן (Asr-e Iran), המזוהה עם הזרם השמרני הפרגמאטי. במאמר פרשנות שפרסם האתר נכתב, כי להתפתחויות בסוריה חשיבות רבה עבור איראן לנוכח הקשרים האסטרטגים בין שתי המדינות ולא ניתן, לפיכך, להתעלם מהן. האתר גרס, כי לא זו בלבד שאין הבדל בין דיכוי חירויות הפרט בסוריה לבין המצב במדינות ערב האחרות, אלא שמבחינת החירויות הפוליטיות המצב בסוריה קשה אף יותר מאשר ברוב מדינות ערב. האתר אף הביע הסתייגות מן העובדה שאף על-פי שסוריה מוגדרת כ"רפובליקה", השלטון בה עבר בירושה מחאפט' אל-אסד לבנו בשאר.

עוד הביע האתר פליאה על כך, שבעוד שאמצעי התקשורת האיראנים בערבית ובאנגלית דיווחו על המהומות בסוריה, שידורי רשות השידור בשפה הפרסית התעלמו מהן. לטענת "עזרי-איראן", אפילו אמצעי התקשורת הממלכתיים בסוריה ואמצעי התקשורת של חזבאללה בלבנון לא התעלמו מהמהומות בסוריה ולא ברור, איפוא, מדוע העדיפה רשות השידור האיראנית שלא לדווח על האירועים בסוריה ואף התעלמה לחלוטין מתקיפה, שביצעו כוחות הביטחון הסורים כנגד מפגינים בלתי-חמושים במסגד בעיר דרעא במהלכה נהרגו 20 בני אדם. האתר הזכיר, כי המהומות, שפרצו באיראן לאחר הבחירות לנשיאות בקיץ 2009, סוקרו על-ידי אמצעי התקשורת הסורים.

בהתייחסות לטענה לפיה אל לאיראן לנקוט בצעדים, שיש בהם כדי לפגוע בסוריה בשל תמיכת סוריה באיראן ובהתנגדות בלבנון ובפלסטין, טען "עזרי-איראן", כי תמיכה זו נובעת מאינטרסים לאומיים סורים. אין בעדכון הציבור האיראני בנוגע למצב הפנימי בסוריה משום פגיעה בממשלת סוריה אלא צעד שנועד להעלות את מודעותם של אזרחי איראן ביחס להתפתחויות החשובות במדינה זו. התעלמות רשות השידור מהאירועים בסוריה פוגעת, לטענת האתר, באמון הציבור האיראני באמצעי התקשורת הממלכתיים ומאלצת אותו לפנות לאמצעי תקשורת אחרים כדי להשיג את המידע בו הוא מעוניין (עזרי-איראן, 29 מרץ).

קולות אחרים בסוגיית הגרעין: איש דת רפורמיסטי גולה קורא לפתוח בדיון ציבורי בנוגע לבטיחות מתקני הגרעין של איראן

איש הדת הרפורמיסטי, חג'ת אל-אסלאם חסן יוספי אשכורי (Hojjat-ol-Islam Hassan Yousefi) (Eshkevari), הגולה בגרמניה, פרסם בשבוע שעבר מאמר ביקורת חריג בו הזהיר מפני הסכנות הטמונות במתקני הגרעין של איראן וקרא לפתוח בדיון ציבורי בנוגע לסכנות אלה.

במאמר, שהתפרסם באתר ג'רס (Jaras), המזוהה עם תומכי מנהיג האופוזיציה הרפורמיסטית, מיר-חסיין מוסוי (Mir-Hossein Mousavi), טען אשכורי, כי רעידת האדמה ביפן והשלכותיה על הכורים הגרעיניים בפוקושימה המחישו את הצורך בבחינת סוגיית בטיחותם של מתקני הגרעין באיראן. יפן היא מדינה מתקדמת המאפשרת פיקוח ציבורי פנימי וחיצוני על מתקניה הגרעיניים ולפיכך ניתן, לדברי אשכורי, לסמוך במידה רבה על כך, שהיא נקטה בצעדים הדרושים כדי להבטיח את בטיחות מתקניה הגרעיניים. במדינה כמו איראן, לעומת זאת, אין כל ערבות לכך, שמתקניה הגרעיניים יהיו חסינים מפני השלכות הרסניות של אסונות טבע.

הסכנה לשלום העולם אינה קשורה, לדברי איש הדת הרפורמיסטי, לשאלה האם בכוננת איראן לייצר נשק גרעיני אלא לשאלת בטיחותם של מתקניה הגרעיניים המסכנים את שלום האזרחים באיראן, באיזור ובעולם כולו. מאחר שאיראן נשלטת על-ידי ממשלה רודנית הנוקטת במדיניות הרפתקנית, אין כל ערבות לכך, שהתקנים המדעיים המחייבים נשמרים במתקני הגרעין שלה, ושמתיקים הפיקוח הדרוש לשמירה על בטיחותם.

במאמרו מתח אשכורי ביקורת על ממשלות המערב הממקדות את ביקורתן כנגד תוכנית הגרעין של איראן בחתירתה לנשק גרעיני. התנגדות הקהילה הבינלאומית לתוכנית הגרעין מבוססת על אינטרסים פוליטיים וכלכליים ולא על ההיבטים האנושיים הקשורים לבטיחות מתקני הגרעין והשפעתם על איכות הסביבה ועל חייהם ובריאותם של אזרחי איראן. השאלה אינה צריכה להיות פוליטית אלא קשורה לאיכות הסביבה ולהגנה על חייהם של בני-אדם. אין למקד, לדבריו, את הביקורת בזכותה של איראן לאנרגיה גרעינית על רקע הסיסמה הפשטנית "האנרגיה הגרעינית היא זכותנו המלאה", שבה עושה הרפובליקה האסלאמית שימוש לצרכים הסברתיים, או בצורך של איראן להשיג התקדמות מדעית ולנצל את הטכנולוגיה הגרעינית. הדיון בתוכנית הגרעין של איראן צריך להתמקד בהעדר ערבויות ראויות המבטיחות את בטיחות מתקניה הגרעיניים בתנאים הפוליטיים הנוכחיים. בהעדר דמוקרטיה, בהעדר מנגנוני פיקוח פנימיים וחיצוניים ובהעדר ממשלה אחראית בטהראן, אסון גרעיני באיראן הוא סביר בהחלט.

בשעה שבמדינות רבות בעולם, ובכללן מדינות דמוקרטיות ותעשייתיות, כגון: גרמניה, גוברת ההתנגדות לתוכנית הגרעין ונשמעות קריאות לסגירת כורים גרעיניים, יש להתמקד דווקא בסכנות הנובעות מתוכניותיהן הגרעיניות של מדינות כדוגמת איראן, פקיסטאן וישראל, שאינן נמצאות בפיקוח ומדאיגות, לפיכך, הרבה יותר.



חסן יוספי אשכורי, מתוך: ג'רס

אשכורי קרא לפעילי שלום ואיכות סביבה איראנים לפתוח במערכה שתבטא את הביקורת בנוגע למתקני הגרעין של איראן ותגביר את המודעות לסכנות הקשורות לבטיחותם. הגיעה השעה, שאינטלקטואלים, פעילי שלום ושוחרי צדק בעולם כולו האוחזים בהשקפות פוליטיות וחברתיות שונות, יקדישו תשומת לב לסוגיה זו וישתפו ביניהם פעולה על מנת למנוע אסון אפשרי. המערכה בעניין זה יכולה, לדבריו, להתבסס גם על השקפות דתיות, כיוון שהדתות הגדולות מספקות סימוכין רבים לחובה לשמר את איכות הסביבה ולמנוע פגיעה בטבע (ג'רס, 29 מרץ).

חסן יוספי אשכורי נחשב לאחד מהוגי הדעות הרפורמיסטיים הבולטים בשנים האחרונות. בעקבות השתתפותו לצד פעילים רפורמיסטיים איראנים בולטים נוספים בוועידה פוליטית בברלין בשנת 2000, הוא נידון ל-7 שנות מאסר באשמת חתירה נגד המשטר. בשנת 2005 הוא שוחרר מכלאו. גם לאחר שחרורו המשיך אשכורי בביקורת חריפה כנגד המשטר באיראן וכיום הוא מתגורר בגרמניה.

בתוך כך עדכן השבוע נאצר רסתח'ואה (Naser Rastkhah), סגן ראש הארגון לאנרגיה אטומית וראש המרכז לבטיחות בארגון, כי הארגון לאנרגיה אטומית הציב לאחרונה שתי מערכות שנועדו לספק התרעה מפני סכנת קרינה גרעינית ולפקח על הקרינה במתקני הגרעין האיראנים.

בכנס, שנערך במרכז הארגון לאנרגיה אטומית בטהראן, אמר רסתח'ואה, כי המרכז לבטיחות גרעינית הפעיל לאחרונה מערכת חדשה, שאמורה להתריע מפני סכנת קרינה ממתקני הגרעין באיראן או ממדינות שכנות. בשלב ראשון נפרסה מערכת זו ב-13 ערים ברחבי איראן, ובהן: טהראן ובושהר, ובימים האחרונים הורחבה פריסתה ל-50 ערים. המערכת אמורה לספק התרעה בנוגע למצב הקרינה באמצעות תחנות המודדות קרני גמא באופן קבוע ומעבירות את הנתונים למרכז הארגון לאנרגיה אטומית בטהראן. המערכת מקושרת באמצעות סיבים אופטיים ואינה מחוברת לרשת האינטרנט. (איסנ"א, 4 אפריל).

יצוין, כי באיראן לא מתאפשר כמעט כל דיון ציבורי בסוגיית הגרעין. גם לאחר רעידת האדמה ביפן נמנעו אמצעי התקשורת האיראנים מעיסוק כלשהו בשאלת בטיחותם של מתקני הגרעין במדינה בתרחיש של רעידת אדמה. בשנים האחרונות נשמעו, עם זאת, במספר הזדמנויות קולות

אחרים בנוגע לתוכנית הגרעין מצד אינטקטואלים ואנשי אקדמיה רפורמיסטיים בודדים, ובהם:
פרופ' צאדק זיבאכלאם (Sadegh Zibakalam) וד"ר אחמד שירזאד (Ahmad Shirzad).

בצל עליה מחודשת באינפלציה: הממשלה תשמיט השנה שלושה אפסים מהמטבע המקומי (ריאל)

שר הכלכלה, שמס אל-דין חסיני (Shamsoldin Hosseini), הודיע בראשית השבוע, כי בכוונת הממשלה ליישם במהלך השנה הקרובה את התוכנית להשמטת שלושה אפסים מהמטבע המקומי (ריאל). חסיני ציין, כי חבילת ההחלטות הפיננסיות, עליהן החליטו הבנק המרכזי והממשלה במטרה לצמצם את ההוצאות ולהגביר את היציבות במערכת הבנקאית והמוניטארית, כוללת גם השמטת שלושה אפסים מהריאל. התוכנית תיושם, לדברי השר, לאחר שיושלמו הצעדים הדרושים ותושג יציבות מירבית במחירים (פארס, 3 אפריל).

התוכנית להשמטת אפסים מהמטבע המקומי הועלתה לפני כשנתיים במסגרת המאמצים להתמודד עם משבר האינפלציה, שפגע קשות בערכו של המטבע האיראני בשנים האחרונות. בשנה שעברה העריך סגן נגיד הבנק המרכזי האיראני, כי כוח הקניה של שטר 10,000 ריאל (כדולר אחד) שווה כיום לזה של 25 ריאל מלפני 30 שנה. לנוכח העלייה המשמעותית בשיעור האינפלציה באיראן בשנים האחרונות נאלץ הבנק המרכזי האיראני להנפיק שטרות בסכומים גבוהים של 50,000 ו-100,000 ריאל.

באוגוסט 2008 הקימה הממשלה ועדה מיוחדת לבחינת השלכותיה של רפורמה מוניטארית במסגרתה יושמטו שלושה או ארבעה אפסים מהמטבע המקומי. כחברים בוועדה מונו למעלה מ-50 כלכלנים, אנשי אקדמיה ומנהלים. בראשית 2010 הודיע הנשיא אחמדינז'אד, כי התוכנית להשמטת שלושה אפסים מהמטבע המקומי גובשה באופן סופי, אך לא מסר מועד ליישומה.

תומכי התוכנית להשמטת אפסים מהמטבע המקומי טוענים, כי להשמטת האפסים תהיה השפעה חיובית על בלימת האינפלציה, כשם שהיה במדינות נוספות, שנקטו בצעד דומה, כדוגמת תורכיה. מתנגדי התוכנית, לעומת זאת, טוענים, כי בהעדר שינוי במדיניות הכלכלית הממשלתית לא תהיה לרפורמה השפעה של ממש על ריסון האינפלציה וכי גם תורכיה ביצעה את הרפורמה במטבע המקומי רק לאחר שהצליחה כבר לרסן את האינפלציה.



"השמטת אפסים": הקריקטוריסט ניכ אהנג כות'ר (Nikahang Kowsar) מציע דרך חלופית להשמטת "אפסים" (הנשיא אחמדינ'אד, המנהיג ח'אמנהאי ומזכיר "מועצת שומרי החוקה", ג'נתי) על מנת לפתור את בעיותיה של איראן. (מתוך: www.rooznoline.com, 4 אפריל)

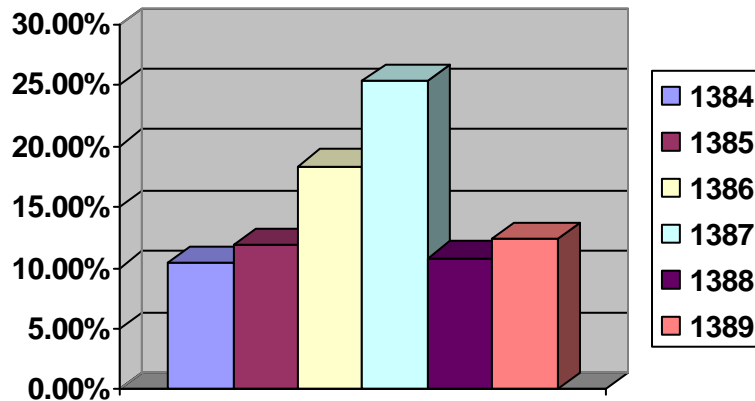
בתגובה להודעת שר הכלכלה על כוונת הממשלה להשמיט שלושה אפסים מהמטבע המקומי הזהיר השבוע ראש לשכת המסחר האיראנית, מחמד נהאונדיאן (Mohammad Nahavandian), כי השמטת אפסים אינה יכולה להוות תחליף למאבק אמיתי כנגד האינפלציה. בשיחה עם עיתונאים אמר נהאונדיאן, כי טועים אלה הסבורים, שניתן להצליח במאבק נגד האינפלציה באמצעות השמטת אפסים. הוא ציין, כי כל עוד לא הושגה יציבות במחירים, לא יכולה השמטת אפסים לענות על צרכי הכלכלה. עוד אמר ראש לשכת המסחר, כי אין קשר ישיר בין ערך המטבע לבין עוצמה כלכלית, והביא כדוגמא את יפן הנהנית מכלכלה חזקה אף על-פי שהמטבע הלאומי שלה חלש יחסית למטבעות אחרים, כגון: הדולר. ייצוב הכלכלה מחייב, לדבריו, נקיטת צעדים רציניים וכל עוד איראן סובלת מאינפלציה כרונית, יש להימנע מצעדים צורניים, כגון: השמטת אפסים (דניא-י אקתצאד, 5 אפריל).

בתוך כך עדכן השבוע הבנק המרכזי, כי בשנה הפרסית היוצאת (1389, הסתיימה ב-20 במרץ 2011) עלתה האינפלציה בשיעור של 12.4%. מדובר בעליה בשיעור האינפלציה ביחס לשנת 1388 (מרץ 2009-מרץ 2010), שעמד על 10.8%. העליה המחודשת בשיעור האינפלציה משקפת את עליית המחירים בעקבות תחילת יישום הרפורמה במדיניות הסובסידיות בחודשים האחרונים של שנת 1389.

**שיעורי האינפלציה באיראן בשנים האחרונות:
(המקור: דניא-י אקתצאד, 4 אפריל 2011)**

שנה	שיעור האינפלציה
1384 (מרץ '05-מרץ '06)	10.4%
1385 (מרץ '06-מרץ '07)	11.9%
1386 (מרץ '07-מרץ '08)	18.4%
1387 (מרץ '08-מרץ '09)	25.4%

10.8%	1388 (מרץ '09-מרץ '10)
12.4%	1389 (מרץ '10-מרץ '11)



היומון הכלכלי דניא-י אקתצאד (Donya-ye Eqtesad) טען השבוע במאמר מערכת שפרסם, כי בשל אופן חישוב האינפלציה על-ידי הבנק המרכזי, שיעור האינפלציה הרשמי שפורסם אינו משקף את שיעור עליית המחירים בפועל בשנה האחרונה וכי אלה עלו למעשה בשיעור של 19.9 אחוזים (דניא-י אקתצאד, 6 אפריל).

דוח של החברה המלכותית הבריטית: איראן ניצבת במקום הראשון בעולם בקצב הגידול במספר הפרסומים המדעיים

דוח, שפרסמה בשבוע שעבר החברה המלכותית של לונדון לשיפור הידע במדעי הטבע (The Royal Society of London for the Improvement of Natural Knowledge), קובע, כי איראן ניצבת במקום הראשון בעולם מבחינת קצב הגידול במספרם של פרסומים מדעיים. על-פי דוח זה, שדן בשיתוף פעולה מדעי בעולם (Knowledge, Networks and Nations: Global Scientific Collaboration in the 21st Century), גדל מספר הפרסומים המדעיים, שיצאו לאור באיראן בין השנים 1996 ו-2008 פי 18: מ-736 פרסומים בשנת 1996 ל-13,238 פרסומים בשנת 2008. מחברי הדוח מייחסים את הגידול המשמעותי במספר הפרסומים המדעיים להחלטת שלטונות איראן מאוגוסט 2009 להוציא לפועל תוכנית לקידום המדע המתמקדת בהשכלה גבוהה ובחיזוק שיתוף הפעולה בין התעשייה המקומית לאקדמיה. במסגרת תוכנית זו הוקם מרכז לאומי למחקר ננו-טכנולוגיה בהשקעה של 2.5 מיליון דולרים. בהתאם לתוכנית אמורה ההשקעה במחקר ובפיתוח ובהשכלה לגדול באופן משמעותי עד שנת 2030: ההשקעה במחקר ובפיתוח צפויה לגדול מ-0.59% מהתמ"ג בשנת 2006 ל-4% בשנת 2030 ואילו ההשקעה בהשכלה גבוהה צפויה לגדול מ-5.49% מהתמ"ג בשנת 2007 ל-7% בשנת 2030.

עוד קובע הדוח, כי על אף המתיחות הפוליטית בין ארצות-הברית לאיראן חל גידול משמעותי במספר הפרסומים המדעיים המשותפים לחוקרים משתי המדינות. בין השנים 1996 ל-2008 גדל מספר הפרסומים המשותפים מ-388 ל-1,831 (גידול של 472%) (הדוח המלא נגיש באתר "החברה המלכותית" באינטרנט בכתובת: <http://royalsociety.org/policy/reports/knowledge-networks-nations/?f=1>). "החברה המלכותית" משמשת כאקדמיה למדעים של בריטניה ומהווה את אחת האגודות המדעיות הותיקות והמשפיעות ביותר בעולם.

יצוין, כי דוח, שהתפרסם ביולי 2010 מטעם סדנת יובל נאמן למדע, טכנולוגיה וביטחון באוניברסיטת תל-אביב מצביע אף הוא על גידול חריג במספר המאמרים המדעיים, שמפרסמים חוקרים איראנים. על-פי נתוני הדוח היוו פרסומים איראנים מדעיים בשנת 1985 כ-0.02% מהפרסומים המדעיים בעולם, ואילו בשנת 2002 היוו פרסומים איראניים כ-0.23% מהפרסומים בעולם, עליה פי 11 במשקלו היחסי של המדע האיראני בעולם בתוך 17 שנים. הדוח קובע, עם זאת, כי איראן עדיין נחותה באיכות מחקר המדעיים. מצב זה נובע, לטענת מחבר הדוח, במידה רבה ממדיניות משלתית מכוונת המעודדת ריבוי פרסומים מבלי להקפיד על איכותם, אם כי קיימים רמזים ראשונים לשינוי מדיניות זו.¹

תמונות השבוע: יום הטבע, סידה בה-דר (Sizdah Bedar), היום האחרון של הנורוז) בפארקים בטהראן (2 אפריל)



1משה ורד, מדע וטכנולוגיה באיראן (אוניברסיטת תל-אביב: סדנת יובל נאמן למדע, טכנולוגיה וביטחון, יולי 2010).